

LIETUVOS BANKAS

EUROSISTEMA

Pasiūlymai dėl NPD pokyčių

Lietuvos banko Ekonomikos departamentas

2022 m. gegužės 4 d.

NPD susiejimas su MMA suteiktų sistemai daugiau automatiškumo ir skaidrumo

MMA pagrindinai laikome instrumentu, skirtu mažinti pajamų nelygybę, kylančią iš darbo užmokesčio raidos tendencijų, kurias lemia darbo rinkoje vykstantys procesai.

NPD yra mokestinė priemonė, leidžianti sumažinti santykinę mokesčio naštą mažiau uždirbantiems (kitais tariant, NPD yra GPM elementas, suteikiantis mokesčiui progresyvumą net ir esant proporciniam tarifui).

NPD konstantos nustatymas, nurodant ją ne kaip absoliučią sumą eurais (šiuo metu svarstomas konstantos padidėjimas nuo 460 Eur iki 540 Eur), o kaip koeficiento ir MMA sandaugą ($540 \text{ Eur} = 0,7397 * \text{MMA} = 0,7397 * 730 \text{ Eur}$), turi **šiuos privalumus**:

- Kintant MMA dydžiui, NPD konstanta pasikeičia automatiškai;
- Užfiksuojamas efektyvusis GPM tarifas uždirbantiems MMA, taip išvengiant jiems tenkančios su GPM susijusios mokestinės naštos didėjimo ar mažėjimo priklausomai nuo to, kada ir koku mastu keičiama MMA ir/arba NPD konstanta;
- Potencialiai sumažinama efektyvaus GPM tarifo priklausomybė nuo politinio ciklo.

Vis dar liktų erdvės NPD formulę tobulinti toliau

NPD konstantos susiejimas su MMA ir NPD nuolydžio koeficiento padidinimas būtų tinkami žingsniai, tačiau siūlytume ties tuo nesustoti ir NPD formulės parametrus palaipsniui pakeisti taip, kad NPD potencialą panaudotume labiau. Galimi variantai:

NPD konstanta

- Užfiksuoti efektyvųjį GPM tarifą MMA gavėjams ties individualiai veiklai pagal pažymą taikomo efektyviojo tarifo žemutine riba (šiuo metu tai – 5%);
- Efektyvųjį GPM tarifą MMA gavėjams sumažinti iki 0%, NPD konstantą prilyginant MMA, ir taip dar labiau padidinti paskatas dalyvauti darbo rinkoje – LB siūlymas 2021 m. liepą.

NPD nuolydžio koeficientas

- Toliau didinti nuolydžio koeficientą, kad pajamų riba, ties kuria išnyksta NPD poveikis, nebūtų gerokai didesnė už VDU: mokesčio neigiamas poveikis elgsenai ties tokioms pajamoms yra santykinai menkas, o pajamų netekimai biudžetui reikšmingi;
- Nustatyti nuolydžio koeficientą taip, kad NPD poveikis išnyktų ties VDU (tada jis turėtų būti artimas $MMA/(VDU-MMA)$) – LB siūlymas 2021 m. liepą.

Pavyzdys, trys NPD formulės keitimo variantai

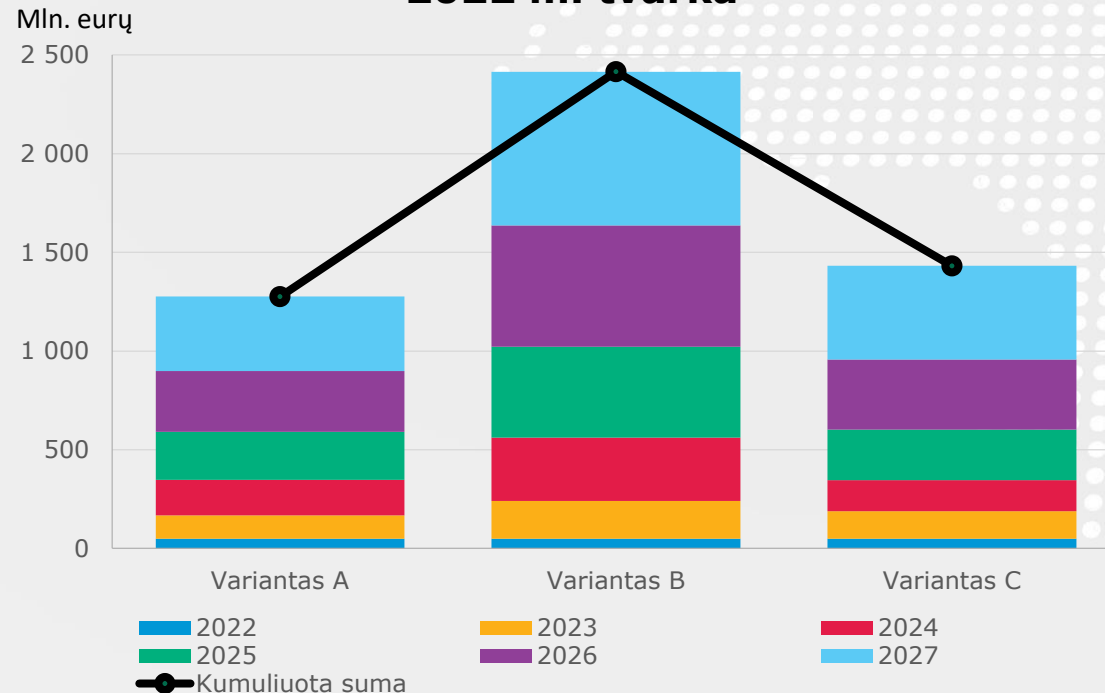
Stilizuoti NPD formulės keitimo scenarijai

Metai	2022 m. taikoma formulė		Variantas A		Variantas B		Variantas C	
	Konstanta	Nuolydis	Konstanta susiejama su MMA, nuolydis nekinta		Konstanta susiejama su MMA ir per laiką sulyginama 1 MMA, nuolydis nekinta		Konstanta susiejama su MMA ir per laiką sulyginama 1 MMA, nuolydis didėja	
			Konstanta	Nuolydis	Konstanta	Nuolydis	Konstanta	Nuolydis
0 (2022)	460	0,26	0,7397*MMA (540 Eur)	0,34	0,7397*MMA (540 Eur)	0,34	0,7397*MMA (540 Eur)	0,34
1	460	0,26	0,7397*MMA	0,34	0,8*MMA	0,34	0,8*MMA	0,4
2	460	0,26	0,7397*MMA	0,34	0,85*MMA	0,34	0,85*MMA	0,55
3	460	0,26	0,7397*MMA	0,34	0,9*MMA	0,34	0,9*MMA	0,7-1,0 (arba MMA/(VDU - MMA))
4	460	0,26	0,7397*MMA	0,34	0,95*MMA	0,34	0,95*MMA	
5	460	0,26	0,7397*MMA	0,34	MMA	0,34	MMA	

Variantas C kainuotų biudžetui kiek daugiau nei variantas A, tačiau GPM progresyvumas būtų panaudojamas taikliau

Valdžios sektoriaus pajamų praradimai pagal tris stilizuotus NPD formulės parametrizavimus palyginti su 2022 m. tvarka

Šaltiniai: Sodra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastabos: skaičiavimams naudoti 2022 m. vasario mėn. „Sodros“ duomenys ir 2022 m. kovo mėn. paskelbtos Lietuvos banko prognozės. Daromos prielaidos: 1) MMA ir VDU augs vienodu tempu 2) visoms darbuotojų grupėms darbo užmokestis augs vienodu tempu.

2022 m. tvarka: NPD konstanta (460) nesusieta su MMA ir pamečiui nekinta, NPD nuolydžio koeficientas nesikeičia ir lieka lygus 0,26

Variantas A: NPD konstanta = $0,7397 * MMA$, NPD nuolydžio koeficientas nesikeičia ir lieka lygus 0,34

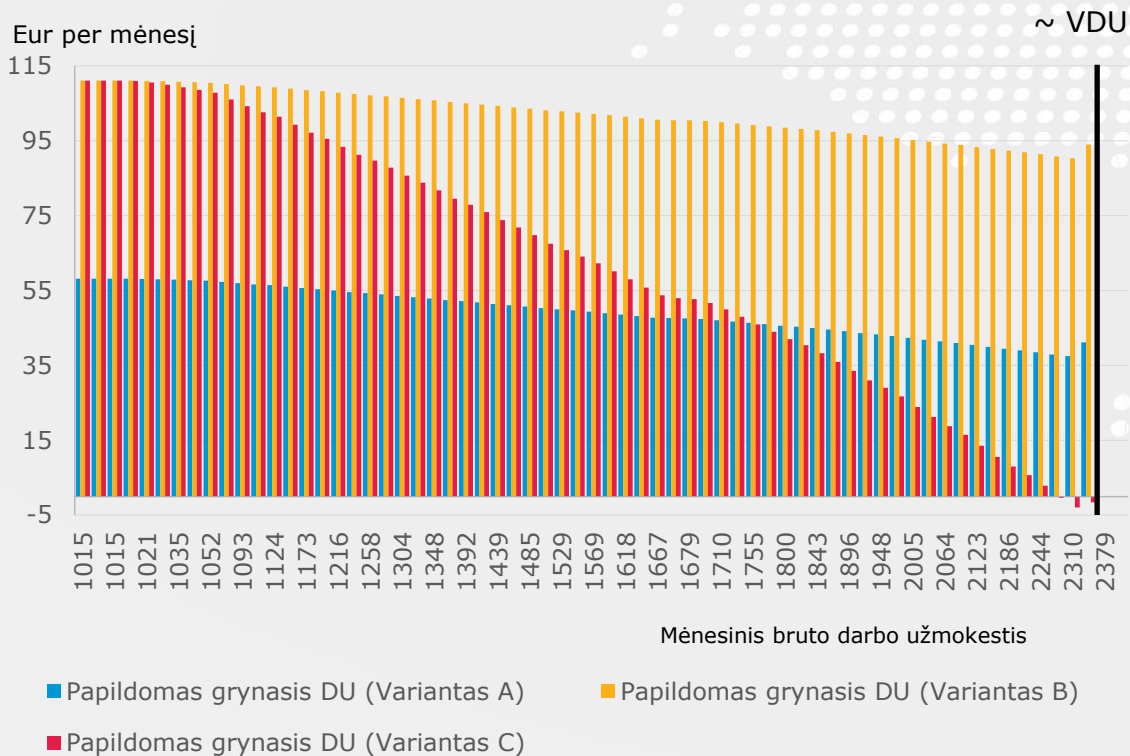
Variantas B: per 5 metus NPD konstanta didėja nuo $0,75 * MMA$ iki MMA, NPD nuolydžio koeficientas nesikeičia ir lieka lygus 0,34

Variantas C: per 5 metus NPD konstanta didėja nuo $0,75 * MMA$ iki MMA, o NPD nuolydžio koeficientas didėja nuo 0,34 iki 0,7

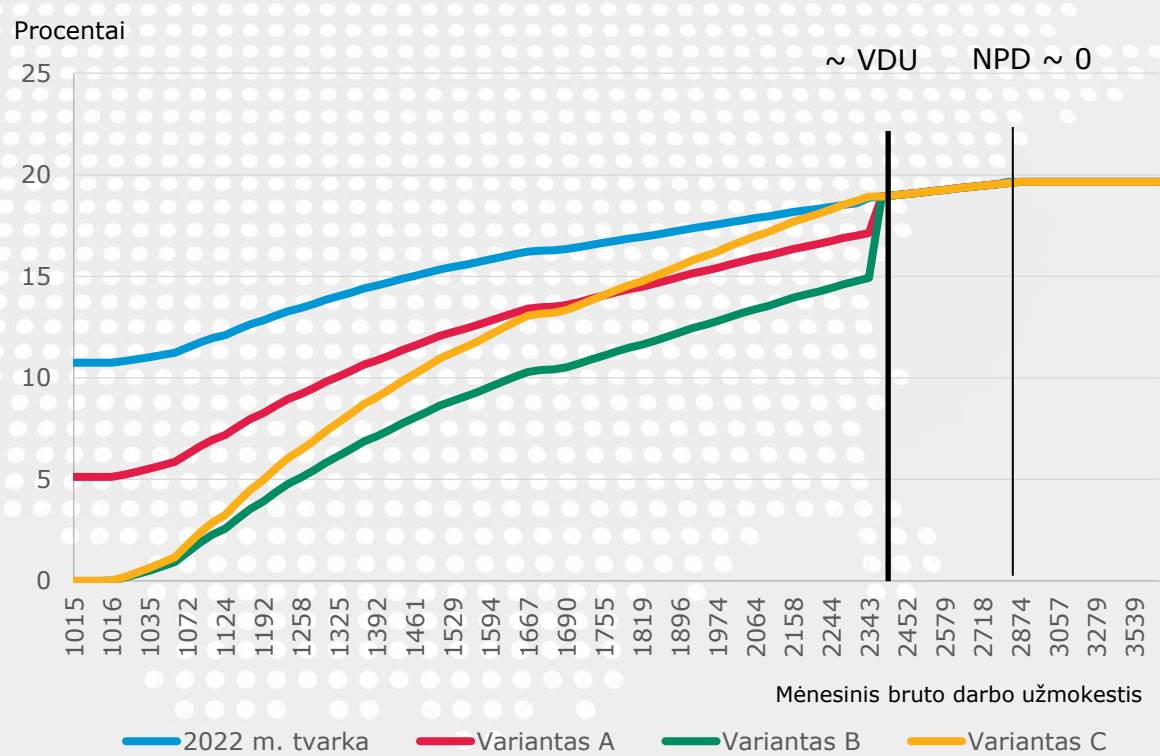
Variantai A ir B primena bendrą tarifo sumažinimą, tačiau dvipakopės NPD formulės taikymas ilgainiui gali suformuoti reikšmingą netolygumą („laiptelį“); labiau grįstas ir sistemiškas pasirinkimas - C tipo sprendimas

Papildomos darbuotojų pajamos pagal tris stilizuotus NPD formulės parametrizavimus laikotarpio pabaigoje (2027 m.)

Šaltiniai: Sodra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Efektyviojo GPM tarifo pokyčiai pagal tris stilizuotus NPD formulės parametrizavimus laikotarpio pabaigoje (2027 m.)

Šaltiniai: Sodra ir Lietuvos banko skaičiavimai.